כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

הַמַּאֲמָר הַשָּׁבוּעִי

וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר

אדמו"ר הזקן

שבוע פרשת תצווה

שבת זכור

הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

מאמר

וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר

האדמו"ר הזקן

שבוע פרשת תצווה

שבת זכור

בע"ה

"תמחה את זכר עמלההק", "תמחה את זייכר עמולייק"

אמנם **אין כמו עמלק**, אבל – למרות שהשבת **פרשת זכור** – המאמר אינו עוסק בעמלק, אלא **בהכנה עמוקה ומשמעותית לפורים ולמגילת אסתר**.

במפגשים בין **אסתר למלך אחשוורוש** אנחנו מוצאים פער: פעם אחת המלך נותן לאסתר רק לגעת בקצה השרביט ובפעם השנייה הוא מביא לה את כל השרביט – מדוע ולמה? **נראה במאמר** – אדמו"ר הזקן מכה שוב (בנפש הבהמית ומעורר את הנפש האלוקית) – "**ויושט המלך לאסתר**", מספר **תורה אור**.

מהי **שבת קודש**? **אדמו"ר הזקן** יבאר לנו **נקודה מהותית** אודות האור של שבת, ונלמד כי שבת נותנת כח לניצוץ אלוקות החבוי לצאת מהעלם **ולשרוף את העניינים הגשמיים** – המסתירים על ה'.

כמו כן אדמו"ר הזקן יעמיק במהות 'שרביט המלך' בפנימיות, **חיות העולמות** – "אשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב וחיה".

נלמד גם אודות שתי אהבות – יסודיות בחסידות – הטמונות בשרביט המלך: אהבה עזה מתוך התבוננות **בממלא וסובב**, ואהבה עזה מתוך **התבוננות בעצמות**.

ה' לא עוזב אותנו אלא מסתכל לאחוריו, על הגשמיות, כי התכלית של הכל היא **תיקון** המציאות התחתונה – עד שהיא גורמת לקב"ה להתגלות פה, יותר מבעולמות העליונים.

"נכנס אדר" | "משנכנס יין"

"מרבים בשמחה" | "יצא סוד"

והעיקר תיקון היסוד! "**עוד יין עוד תיקון הברית**" (ליקוטי עצות)

חברי המערכת:

אחיה מרקוביץ'

מנחם רוזנצוויג

אביעד. בר. לוי

לא לשכוח להתמוגג מה'זייכר' הנ"ל בקריאת התורה

תוכן:

"ויושט המלך לאסתר" - מבואר.....ג

"ויושט המלך לאסתר" תורה אור, דרושי מגילת אסתר.....יט

נקודה למחשבה.....כו

"ויושט המלך לאסתר"

(תורה אור מגילת אסתר)

מבואר

שאלות פתיחה

ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב ותקם אסתר ותעמוד לפני המלך וגו' להבין ענין השינויים שבין פרשה זו[א] לפרשה שלמעלה[ב] דשם נאמר ויושט המלך את שרביט הזהב אשר בידו. וגם שם נאמר ותגע בראש השרביט. וכאן משמע שנתן לה כל השרביט.

לקראת סוף המגילה אסתר נכנסת לאחשוורוש לבקש לבטל את הגזרה של המן הרשע והמלך מושיט לה את שרביט הזהב. הפסוק מתאר זאת שונה מהתיאור הראשון במגילה, שבו נאמר שהשרביט הייתה "בידו" של המלך. גם כתוב שם שאסתר נגעה בראש השרביט וכאן זה נראה שהושיט לה את כל השרביט[ג].

וגם להבין ענין זה בכל זמן מהו.

מכיוון שידוע מהבעש"ט שהתורה שייכת בכל אדם בכל זמן, יש להבין היכן שייך עניין הושטת השרביט בעבודת האדם.

- עכשיו נתחיל להסביר מה ענינה של אסתר ומתוך כך להבין את עניין ימי הפורים, ומה העבודה אצל כל אדם 'בהושטת השרביט':

א. אסתר מלשון הסתר פנים

הנה כנס"י [כנסת ישראל] **נקראת בשם אסתר על שם ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. כי פני ה' שהוא גילוי שכינתו כמ"ש** [כמו שכתוב] **יאר ה' פניו אליך הוא עכשיו בזמן הגלות מסותרת בבחי' ביום ההוא** (כי יום ההוא מורה על יום שאינו נראה ונגלה משא"כ יום הזה).

[א] אסתר ח,ד.

[ב] שם ה, ב.

[ג] והביא לה אותו, כי אחרת היה צריך ג"כ לכתוב 'אשר בידו'. ולא כתב ולכן משמע שהשרביט לא נשאר בידי אחשוורוש אלא שהוא הביא את כולו לאסתר.

כנסת ישראל - שכונסת בתוכה את כל נשמות ישראל, נקראת אסתר מכיוון שהשם **אסתר** הוא מלשון **הסתר** פנים. כמו שכתוב בגמרא[ד]: "אסתר מן התורה מנין? ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא".

כנסת ישראל נקראת כך משום שהיא בגלות, וההארה שטמונה בה – שהיא גילוי שכינה, שה' מאיר את פניו אלינו, מוסתרת ולא נוכחת כרגע אלא בהעלם ותתגלה רק ביום ההוא[ה].

הסתר פנים אצל כל אדם

> **ודרך פרט בכל נפש מישראל הנה כאשר בחי' נצוץ נפשו האלהית הוא מכוסה ומלובש בלבושי מחשבה דבור מעשה הגשמיים ואין אור ה' שורה ומתגלה בו להיות נתפס ונקבע במוחו ולבו האהבה לה' לדבקה בו בהתגלות הלב**

כמו שבכנסת ישראל (שכונסת את כל נשמות ישראל) יש גלות, שהארת הפנים של ה' לא מאירה בגילוי, כך בכל נפש מישראל יש הארה שלא מתגלה ונמצאת בגלות.

ההארה הזאת היא (אותו ניצוץ מכנסת ישראל המחיה את) הנפש האלוקית המכוסה במציאות הגוף – המחשבות הדיבורים והמעשים הגשמיים, שלא יכולה לבוא לידי גילוי בלב ובמוח ולהאיר בהם את האהבה לה' והדבקות בו.

> **כי אם בבחי' מקיף עליו מלמעלה נקרא בחינת אהבה זו בשם אסתר. שהיא מסותרת בבחי' ביום ההוא שאינה בהתגלות. והיא בחי' נקודה בהיכלא בפנימיות נקודת לבו ודאי מסותרת היא האהבה בכל נפש מישראל ואין לך אדם שאין לו בחי' פנימיות זו אלא שלהוציא מההעלם אל הגילוי אינה שוה בכל אדם.**

אך ההארת הפנים עדיין נמצאת באדם אלא שהיא בהסתר[ו], וכדי לגלות אותה באדם צריך עבודה (כפי שיתבאר). לכן הארה זאת נקראת 'אסתר' – כי היא נסתרת מהאדם ואינו מודע לה.

ניצוץ זה הוא הנקודה הגולמית הפנימית של הלב היהודי שדבוק תמיד בה', ובו נמצאת האהבה המסותרת לה'.[ז]

[ד] חולין קלט:

[ה] דהיינו שה' מסתיר את פניו בתוך המציאות של 'ביום ההוא' – שה' מאיר את פניו אלינו לא בגילוי, אלא בהעלם שמחכה להתגלות 'ביום ההוא'. לפי זה יוצא פירוש הפסוק כך: "ואנכי אסתר אסתיר פני ב(כיסוי שנקרא:)יום ההוא"

[ו] וכן היא עדיין משפיעה על האדם לא במודע ונותנת לו מרחב מסוים שאותו הוא לא יעבור. כמו עיגול שמקיף את האדם מסביבו ומגדיר לו את הגבולות שאותם הוא לא יעבור, כך גם ההארת פנים גורמת לאדם לא לעבור על דברי ה' (ללא מודעות). לכן הארה זאת נקראת בשם 'מקיף'.

[ז] ניצוץ זה נקרא נקודא בהיכלא כי הוא הנקודה הפנימית (הגולמית) שנותנת משמעות לכל ההיכל – הלב.

אמנם ההתגלות של ניצוץ זה משתנה בין אדם לחברו כך שאצל כל אדם אור ה' מתגלה באופן ועצמה אחרת.

ביום הזה – גילוי, ביום ההוא – הסתר

> **ולכן לימות המשיח שאז יזדכך האדם אזי יהיה בבחי' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר וגו'. ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וגו'. פי' שיאיר אור ה' בהתגלות עד שיהא נתפס ונקבע אפי' במוחו ושכל אנושי וראו כל בשר בראיה גשמית חושיית כי אלהינו הוא בחי' זה אשר לזה קוינו לו ולא בבחי' ההוא:**

בימות המשיח הכוחות הגשמיים שבאדם לא יעלימו על הגילוי של הנפש האלהית מכיוון שהם יהיו מזוככים. לכן נראה את ההארת פנים של ה' בגילוי, כמו שכתוב 'הנה אלוקינו **זה**' – לשון נוכח שאינו בצורה מוסתרת, אלא בצורה גלויה. (שגם הגוף הגשמי יכול לראות כמו שכתוב 'וראו כל **בשר**')

ב. כל המועדים יהיו בטלים חוץ מפורים

> **והנה ארז"ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **כל המועדים יהיו בטלים לע"ל** [לעתיד לבוא] **חוץ מפורים שנאמר וימי הפורים וגו' וזכרם לא יסוף מזרעם. וגם ארז"ל הלכות אינן בטלים לעתיד לבא.**

כתוב בירושלמי[ח] שכל המועדים יהיו בטלים לעתיד לבוא (בעת גילוי ההארת פנים) חוץ מפורים. כמו שכתוב "וזכרם לא יסוף מזרעם"; וכן כתוב[ט] שגם "הלכות אינן בטלים לעתיד לבוא"

מכאן נלמד שיש שייכות בין הלכות לפורים – ששניהם לא יתבטלו לעתיד לבוא (בעת גילוי ההארת פנים).

- על מנת להסביר מדוע פורים לא יתבטל ושאר המועדים כן, נסביר את עבודת המועדים:

במועדים יש עליית מדרגה בגלל גילוי אור ה'

> **והענין הוא כי הנה ענין שבתות וימים טובים הוא שבהם הוא בחי' עליית העולמות והנצוצות שכל נצוץ נשמת ישראל מתעלה במדרגה מפני אור ה' המתגלה בעתים ההם ונתוסף בהם אורה ושמחה וחדות ה' להלהיט הנשמות לדבקה בו ית' ביתר שאת**

[ח] תענית פרק ב, הלכה ב.
[ט] ירושלמי, מגילה פרק א', הלכה ה'.

בשבתות וימים טובים ה' מגלה לעולמות אור מיוחד כדי להוסיף שמחה וחדווה מיוחדת על מנת שהעולמות יעלו למדרגה חדשה – המדרגה ששייכת לאותו המועד.

ע"י זה הניצוץ האלוקי שבנשמה מקבל כח חדש ו'מדליק' את הנשמה כדי שתדבק בה'.

> **ובפרטות בפסח מתגלה אור האהבה חסד עליון בפנימיות הנשמות.**

בכל מועד יש הארה מיוחדת שה' מגלה לעולם. לדוגמא: בפסח אור האהבה של ה' שנקרא גם חסד.

העלייה לה' – דוחה את הסטרא אחרא והגשמיות

> **וע"י זה מתעלים כל נצוצי נשמות ישראל לעורר את האהבה רבה לה' ולדחות כל המונעים המבטלים דהיינו הדברים שהם הפך ונגד אהבת ה' שהם תאוות גשמיים לאכפייא לסט"א** [לסטרא אחרא].

על ידי ההארה של המועד ש'מעלה' את כל העולמות וכל הנשמות, מתגלה האהבה הפנימית של הנשמות לה' כנ"ל, וכך כל הדברים הגשמיים – שמעלימים על אור ה' מלהתגלות – נכפים ע"י האהבה לה' שלא מאפשרת להם להסתיר עליה.

> **וכמ"ש למכה מצרים בבכוריהם כל"ח** [כי לעולם חסדו]**. פי' שבכדי שיאיר לעולם אור החסד עליון הכה בכורי מצרים שהם ההפכים מזה.**

כמו שהאהבה שמתגלית במועד דוחה את הדברים הגשמיים שמעלימים אותה, כך גם בכל מציאות של גילוי אור, החושך חייב להיות נידחה מפניו. זהו הסבר הכתוב "למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם **חסדו**" שאור החסד של ה' יכל להתגלות אך ורק עם דחיית ההיפך שלו – בכורי מצרים, וכדלקמן.

עשן גשמי לפי ריבוי הלחלוחית – אש האהבה לפי הגשמיות

> **כמ"ש מי זאת עולה מן המדבר כתמרת עשן מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל. פי' כנס"י נק' זאת היא עולה מן המדבר שהם דברים הגשמיים אשר לא לה' המה שהם דומים למקום מדבר ושממה וגם מדבר מלשון דבור דהיינו דברים בטלים והיא עולה מהם בשבתות ומועדים ואז הוא כתמרות עשן כי כמו שעשן גשמי התהוותו הוא מחמת שהאש שורף דבר שהוא הפך טבעו דהיינו לחלוחית שיש**

> **בעצים או בפתילה שנאחז בהם האש שהרי רבוי העשן הוא לפי רבוי הלחלוחית שיש בדבר ההוא. כך כביכול כשאור ה׳ מתגלה בשבתות ויו״ט** [וימים טובים] **שורף ומכלה דבר ההפוך הגלוי לאכפייא לסט״א.**

כתוב בשיר השירים[י] "מי זאת עולה מן המדבר כתמרת עשן מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל". הפסוק מסביר (ע"פ דרש) שכנסת ישראל – שנקראת זאת – עולה בשבתות וימים טובים מהמדבר, דהיינו מהדברים הגשמיים המסתירים על אור ה'. הדברים הגשמיים נקראים מדבר כי הם שוממים מאור ה' כמו מדבר שומם[יא]. (וגם **מדבר** מלשון **דיבור** דהיינו שכנסת ישראל עולה מהדיבורים הבטלים).

העלייה מהמדבר – מהדברים הגשמיים – היא נעשית עם תימרות עשן. הכוונה היא שכמו שעשן נוצר בגלל שהאש שורפת את מה **שהפוך** ממנה – לחלוחית שבחפץ שנשרף, כך גם האש של אהבת ה' בימים טובים ובשבתות 'שורפת' ומכלה את העניינים הגשמיים ו'המדבר'.

ענן הקטורת הוא העשן של הצדיקים

> **וגם היא מקוטרת קיטור נקרא עשן דק כמו עשן הַמֻּגְמָר והקטורת ולרוב דקותו לא נקרא בתורה בשם עשן כי אם בשם ענן כמ״ש וכסה ענן הקטורת. והיינו מפני שאינו שורף ומכלה דבר ההפוך ממש לפי שאין בדבר הנאחז בהם האור מדבר ההפך כ״א** [כי אם] **מעט מזעיר ואעפ״כ** [ואף על פי כן] **צריכה להיות בבחי׳ זו בבחי׳ מקוטרת לשרוף ולכלות כל אחד לפי מדרגתו ולפי מעלת נשמתו בעילוי אחר עילוי**

אמנם לא רק שיש 'תימרות עשן' (עשן מרובה) אלא יש גם 'מקוטרת', כי אפילו מי שאין לו כל כך מה לשרוף.. ואין לו כל כך הרבה דברים גשמיים שמעלימים על האור האלוקי, למרות זאת צריך להיות מעט שריפה לדברים שהם ההיפך מאהבת ה'.[יב] כמו הקטורת שבניגוד לעשן רב היא עשן דק שנקרא 'ענן' מרוב זכותו.

מירות שמובילה לשמחה

> **ואח״כ** [ואחר כך] **יהיה בבחי׳ מור הוא האמור במגילה בהגיע תור נערה ונערה לבא אל המלך שכל נצוץ ישראל הם בבחי׳ נוקבא לגבי הקב״ה לעלות ולראות באור ה׳ כל אחד לפי מדרגתו ששה חדשים בשמן המור שמן הוא בחינת חכמה**

[י] ג, ו.

[יא] עיין במאמר השבועי אני לדודי שמסביר את עניין המדבר באריכות.

[יב] הכוונה היא שכל אחד בכל מדרגה צריך 'להתעלות' בהשגת אהבת ה'.

להיות בבחי' מור בבחי' מרירות שמאחר שעולה מן המדבר ומפרר ומפריד הרע להיות כלה ונשרף בעשן וקיטור אזי ישכיל היטב ענין המרירות מן ההפך איך ומה הוא ואח"כ יבא לבחי' לבונה היא בחי' השמחה בחדות ה' ישמח ישראל בעושיו:

'מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן מקוטרת **מור ולבונה**' – לאחר עליית הנשמה לה' באהבה ודחיית הסטרא אחרא והגשמיות ב'עשן', צריך להיות 'מור'. כמו שגם במגילה נזכר ה'מור' כהכנה לפגישה עם המלך ("ובהגיע תור נערה ונערה לבא אל המלך.. שישה חודשים בשמן המר ושישה חודשים בבשמים") כך כדי לעלות אל המלך – אל ה' יתברך – צריך להיות גם בחינה של מרירות (שמן המור[יג]) על השייכות לדברים המעלימים על אור ה'. המרירות מגיעה אחרי העלייה וההיפרדות מהרע, כשיכולים להסתכל מבחוץ ולהבין כמה הרע הוא באמת רע. אז מתמרמרים על מציאותנו בתוכו, מה שמפריד אותנו לגמרי מהאחיזה ברע.

לאחר המרירות על הרע מבינים שהדבר היחיד שמחיה אותנו (בניגוד לדברים הגשמיים שגורמים לנו מרירות) הוא ה' – 'ישמח ישראל בעושיו'. המרירות מהמציאות הגשמית גורמת לנו לשמוח במציאות של ה'.[יד]

(בפסוק השמחה נקראת 'לבונה' – "מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן מקוטרת מור (מרירות) **ולבונה** (שמחה), מכיוון שלבונה היא לבנה; וכמו שצבע לבן מסמל שמחה כי הוא הכי נקי מכל הצבעים, כך גם לבונה גבוהה מכל הבשמים וכוללת את כולם)[טו].

בשמים – שמחה בכל הגוונים!

וזהו ענין ששה חדשים בבשמים כי כמו שהריח נקלט ונכנס לתוך גופו ומענג בדשן נפשו הגם שהוא דבר שאין בו ממש ואין נראה ונתגלה לעין רק נקלט הריח לתוך גופו. כך ענין השמחה בה' הוא מעלמא דאתכסייא רק שמשמחת את הלב ומלהיטו להתלהט ולהתלהב באור ה' מכל אבקת רוכל הם כל מיני התלהבות אשר בכל נפש מישראל כל חד לפש"ד [לפום שעורא דיליה]**. והוא ענין בתמרוקי הנשים שבכל אלו הנערה באה אל המלך:**

[יג] **שמן** רומז ל**חכמה** שמסמלת את הבהירות של אור ה' **ומור** זה מלשון **מרירות**. לכן צריך **שמן המור** – **בהירות** שהמסכים המבדילים הם באמת **מרים**. רק כאשר נתחבר באמת לה' בשבתות וימים טובים – נוכל לזכות לבהירות הזאת.

[יד] יש לומר שהעשן הוא פעולה של ה' (וניצוץ אלוקות) על האדם, ההתמרמרות זה ההזדהות של האדם עם ה' והשמחה היא החיבור עם ה'.

[טו] עיין במאמרי אדמו"ר האמצעי (בנו של אדמו"ר הזקן) על הנ"ך ד"ה ויושט המלך, שמסביר **שהלבונה** היא מלשון **בינה** – והיא כוללת את כל מיני הבשמים – כל מיני השמחה וחדוות ה'.

השמחה היא ה'שישה חודשים בבשמים' לפני שבאים אל המלך – ה'. כמו שריח הבשמים נקלט באדם בפנימיותו על אף שאינו משיג ורואה את מה שהוא מריח, כך גם השמחה בה' מדליקה את האדם על ה' אף על פי שאינו יודע להסביר את השמחה. הסיבה לכך היא שהשמחה היא מעלמה דאיתכסייא, ובמילים שלנו: אין לה הסבר – פשוט שמחים.[טז]

ג. שרביט הזהב – המשכת חיות העולמות מאור אין סוף

והנה כל מיני עליות והתקרבות כנס"י להקב"ה בשבת ויו"ט וכל מה שמתעלות בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות נק' בשם נגיעה בראש השרביט כי שרביט הזהב הוא המשכת אור א"ס [אין סוף] ב"ה [ברוך הוא] והוא הוא חיות כל העולמות עליונים ותחתונים כמ"ש את שרביט הזהב וחיה ואינה יכולה לעלות ולראות ולקבל חיותה מכל השרביט. רק השרביט נשאר בידו ורק הארה מגיע אליה בראש השרביט

כמו שהתבאר בתחילת המאמר, יש הבדל בכניסות אסתר אל המלך, בין תחילת המגילה לבין סוף המגילה: בתחילת המגילה היא נכנסת ורק נוגעת בראש השרביט (והשרביט נשאר בידו של המלך), ולעומת זאת בכניסה השנייה היא מקבלת את השרביט כולה.

שרביט הזהב היא החיות שה' משפיע לעולמות: כמו ששרביט היא הכלי של המלך לסמן ולהראות דברים לסובבים אותו – כך גם החיות שה' מחיה את העולמות נקראת שרביט. לכן "אשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב וחיה" השרביט היא החיות בה ה' מחיה את העולם.

אבל העלייה בשבת וביו"ט היא רק נגיעה בראש השרביט – החיות שמיועדת להגיעה לעולמות – ולא בכל השרביט. השרביט עדיין נשארת אצל המלך.

קצה עליון וקצה תחתון בשרביט

והארה זו היא בחי' אהבה עזה כרשפי אש ושלהבת העולה למעלה זהב העליון זהב התנופה וקצהו התחתון הוא כשאהבה עזה זו בוערה ומתלהבת מהתבוננותו בגדולת א"ס ב"ה ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין

לראש השרביט יש שני קצוות, קצה אחד עליון וקצה אחד תחתון. הנגיעה בקצה התחתון היא אהבה עזה לה' שנגרמת ע"י התבוננות בכך שה' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין[יז].

[טז] בעוד שאת ההתמרמרות בגשמיות המעלימה על ה' אפשר להסביר, את השמחה בה' כבר אי אפשר להסביר...

[יז] להבנת הקשר של אהבה עזה לעניין הזהב (שרביט הזהב, זהב העליון) עיין בתניא לקוטי אמרים פרק נ'.

הקצה התחתון הוא האהבה שמתעוררת מהתבוננות בחיות שה' משפיע לעולם, ומהגדלות האין סופית של ה"[ח]. ולכן האהבה הזאת היא לפי גדרי ההשפעה שה' משפיע לעולם.

קצה עליון – התבוננות בה' בעצמו

> **וקצהו העליון הוא כשמתלהבת ומתלהטת מהתבוננותו במהותו ועצמותו ית' ולית מחשבה תפיסא ביה כלל ולא שייך ביה לשון גדולה ממכ"ע [וממלא כל עלמין] וסוכ"ע [וסובב כל עלמין] רק על הארה והמשכת החיות ממנו ית' שייך לומר ממלא וסובב אבל לגדולתו דוקא אין חקר. פי' דלא שייך כלל לחקור ולהתבונן בגדולתו איך הוא גדול מאד ומהולל אלא בשם הוי' ב"ה המורה על המשכת החיות לעולמות.**

לעומת זאת הנגיעה בקצה העליון שבראש השרביט זה אהבה עזה לה' שנובעת מההתבוננות בה' בעצמו.

אך התבוננות זו היא אך ורק על דרך השלילה, שהרי על עצמות ה' לא שייך לומר לשון גדלות או לשון שהוא 'ממלא' את העולם וכד', כי את הגדולה של ה' בעצמו אי אפשר להבין (כי אין יכולת להעריך דבר שדומה לו). לכן 'לית מחשבה תפיסה ביה' [אין המחשבה יכולה לתפוס בו] וכל מה שמותר 'לחקור' זה אך ורק בשם הוי"ה המורה על 'דרכי הפעולה' שבהם ה' מחיה את העולם (לגדולתו אין חקר' – אבל 'גדול הוי' ומהולל מאוד).

- כעת נרחיב בהתבוננות על כך שלמרות שה' מחיה את העולמות, לגביו הם לא 'תופסים מקום':

אצל ה' העולמות לא תופסים מקום

> **אבל קמיה ממש כלא ממש חשיבו וכאלו אין שם עולמות כלל כמ"ש אני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא ואתה הוא אחר שנברא העולם הכל בשוה ולא שייך לפניו ית' בחי' עלמין לא בבחי' ממלא ולא בבחי' סובב כי אינו בגדר עלמין כלל.**

על אף שה' מחיה את העולמות, כלפיו (מצד עצמו) הם לא נחשבים, וכאילו אין בכלל מציאות של עולם. לכן ה' אומר 'אני ה' לא שיניתי' והכוונה היא שאצל

[ח] ובפרטות יותר מהחיות שה' משפיע לעולמות בשני דרכי השפעה כללים: ממלא כל עלמין. וסובב כל עלמין. החיות שנמשכת מהממלא כל עלמין היא החיות שה' מלביש בתוך העולמות (ומחיה את העולמות לפי מדרגתם ומקומם); והחיות שנמשכת מהסובב כל עלמין זו חיות שלא 'נכנסת בתוך העולמות אלא היא 'מקיפה' אותם ומשרה עליהם את אור ה' (אך עדיין הארה זאת שייכת לעולמות). להרחבה בנושא ממלא וסובב כל עלמין עיין במאמר השבועי פרשת וירא תשפ"ה.

ה' אין שום שינוי, והוא לא משתנה בגלל מציאות העולמות. לכן אצל ה' אין חילוק בין לפני בריאת העולם לאחר שנברא העולם.

גדלות ה' רק כלפי העולמות

> **וכדכתיב גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו הר קדשו. וארז"ל אימתי נק' גדול כשהוא בעיר אלקינו וכו'. כי לפניו ית' לא שייך לשון גדולה מאחר שכל עולמות עליונים ותחתונים כולא כלא חשיב קמיה אלא מדת גדולתו הוא ענותנותו שמתלבש בבחי' גדולה כדי להיות מלכותו מלכות כל עולמים. וכמ"ש וישב ה' מלך לעולם.**

כך גם דרשו רז"ל את הפסוק "גדול ה' ומהולל מאוד בעיר אלהינו הר קדשו" שה' נקרא גדול רק כשהוא בעיר אלקינו, דהיינו שה' יתברך נחשב **גדול** רק ביחס אלינו. לכן הגדלות של ה' היא הענווה שלו, שהוא מוכן 'להכניס את עצמו' לתפקיד של מלך על העולם (כי מבחינתו זה ממש 'קטן עליו' וכלא ממש נחשב). וכמו שכתוב וישב ה' – לשון השפלה[ט] – מלך לעולם, שה'מלך לעולם' זה השפלה (ישיבה) בשביל ה'.

> **וזהו ואתה קדוש יושב תהלות ישראל. פי' שלהיותך תהלות ישראל הוא בחי' ישיבה שהוא השפלה וענוה אצלך שבאמת אתה קדוש ומובדל מגדר זה.**

זה גם מה שכתוב 'ואתה קדוש' – **אתה** מצד עצמך **קדוש**. אך רק אם אתה '**יושב**' ומשפיל את עצמך כדי למלוך על העולם, ישנם '**תהילות ישראל**' – שעם ישראל יכולים להלל אותך על גדולתך.

- עד כאן התבאר שההתבוננות בה' כיום, היא בכך שה' מצד עצמו אין לו שייכות כלפי העולם, רק שהוא בוחר 'להשפיל'[כ] את עצמו ולמלוך על העולם. עכשיו נבאר איך ה' מגלה את 'הארת הפנים' שלו כלפי העולם לעתיד לבוא שאז יראו במציאות הנבראת את ה' בעצמו.

לעתיד לבוא יהיה גילוי עצמותו יתברך בתחתונים

> **אבל לעתיד יתגלה אור ה' בגילוי רב ועצום דהיינו המשכת אלקותו ית' ועצמותו ומהותו מבחי' אני ה' לא שניתי היה הוה ויהיה ברגע אחד וראו כל בשר בעיני השכל גשמי כי אלהינו יהיה בבחינת זה כנ"ל. והתגלות זה יהיה בתחתונים דוקא למטה. וכמו שארז"ל ע"פ** [על פסוק] **כעת יאמר ליעקב**

[ט] ישיבה היא השפלה לעומת עמידה.

[כ] המילה 'להשפיל' מזכירה את מנהג ישראל הפורימי 'פורים שפיל', דהיינו הצגת פורים. לפי המבואר בהמשך המאמר נראה כי מנהג ישראל זה להראות שגם ה' כביכול עורך 'הצגה' ומחיה את העולמות.

> **ולישראל מה פעל אל. שמלאכי השרת ישאלו זאת לצדיקים ובמקום שהיו מלאכי השרת אומרים איה מקום כבודו יאמרו מלא כל הארץ כבודו. וזהו אשת חיל עטרת בעלה שאור ה׳ המתגלה בה עכשיו נקרא בעלה. אבל לעתיד יהיה במדרגה גבוה יותר. לכן כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. פי׳ שלא יהיה שייך לה בחי׳ קימה ועלייה כי יהיה אור ה׳ בגילוי רב למטה דוקא.**

המציאות התחתונה היא שה' לא גלוי נבראים, אלא הוא בהעלם. לכן ההארה במועדים היא לרומם את הבריאה, וממילא לדחות את המפריעים למודעות האלוקית (אפילו במעט). אבל לעתיד לבוא המציאות התחתונה ואפילו הגוף הגשמי ירגישו ויראו כי הבורא הוא המציאות, והוא 'מאיר פנים' ומגלה את הפנימיות שלו לנבראים. ה' יהיה נוכח במציאות הגשמית לגמרי עד שנוכל להגיד עליו 'הנה אלקינו **זה**' – המציאות כלל לא מסתירה על ה' אלא רק מגלה את עצמות ה' שלמעלה מגדר של אור.

הגילוי של מציאות ה' באופן נוכח תהיה בעולמות התחתונים דווקא, מכיוון שהרצון **העצמי** של ה' הוא דירה בתחתונים דוקא ולכן הוא יתגלה דוקא בתחתונים.

לכן עם ישראל יהיו 'עטרת' – מעל – 'בעלה' – ההארה שה' השפיע עד כה לעולמות. מכיוון שה' בעצמו יתגלה במציאות התחתונה.

לכן לא יהיה מצב של 'קימה', כי לא נצטרך 'להעלות' את המציאות אלא היא תהיה עליונה מצד עצמה, ובה דייקא יתגלה ה' בעצמו.

להפוך את החושך לאור

> **והיינו משום שאתהפכא חשוכא לנהורא ולא לאכפייא לסט״א בלבד לבטלם ולהכניעם כמו בשאר גלות דכתיב למכה מצרים בבכוריהם וגו׳. ויהרג מלכים אדירים וגו׳. רק כי גם אז אהפך אל עמים שפה ברורה וגו׳ והלכו עמים רבים וגו׳.**

הסיבה שלעתיד לבוא הגשמיות לא תסתיר על אור ה' היא שהחושך בעצמו יהפוך לאור, ולכן אין עוד צורך לכפות אותו. לכן מה שהיה מעלים על אור ה' יהפוך בעצמו לגילוי של ה'. דבר זה מתבטא ביחס לגויים (שהם הכי מעלימים על אור ה') שבכל הגאולות היה צורך להכות בהם ולכוף אותם, אמנם לעתיד לבוא הגויים יהפכו להיות חלק מהגילוי של ה' בעולם: "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד".

בפורים מתגלה שה' נמצא בתחתונים

והנה מעין זה היה הנס של פורים שנתהפך לב אחשורוש לטוב. אותו הפה עצמו שאמר והעם לעשות בו כטוב בעיניך הוא עצמו אמר ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם. שהוא ענין אתהפכא חשוכא לנהורא ונגלה כבוד ה' למטה במקום החשך דוקא:

כמו שהגילוי לעתיד לבוא הוא לגלות את ה' בתוך המציאות שמעלימה עליו, כך גם בפורים נתגלה העניין הזה אצל אחשורוש. הרי אחשורוש בעצמו העלים על אור ה' באומרו 'והעם לעשות בו כטוב בעיניך' (שיא הגלות); והוא זה שאמר אח"כ 'ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם', דהיינו שהוא 'התהפך' לגילוי כבוד ה'.

לכן מובן מדוע פורים לא יתבטל לעתיד לבוא לעומת שאר המועדים. כי כל המועדים מכופפים את המציאות - דבר שלא שייך לעת"ל שהמציאות עליונה גם ככה - ופורים מגלה שהמציאות יכולה להתהפך ולגלות את ה' בעצמו - הגילוי לעתיד לבוא.

- כמו שפורים לא בטל לעתיד לבוא, בגלל שהוא מגלה את האתהפכא של המציאות, ככה גם אמרו חז"ל ש'הלכות אינן בטלות לעתיד לבוא'. לכן משמע שגם הן מגלות את ה' במציאות הגשמית:

ד. הלכות לא בטלות לעתיד לבוא

ולכן אמרו רז"ל שגם הלכות אינן בטלות.

וביאור הענין כי הנה ארז"ל על פסוק ברח דודי ודמה לך לצבי וגו' מה צבי מחזיר ראשו לאחוריו.

הזוהר[כא] מסביר את הפסוק "ברח דודי ודמה לך לצבי", שעם ישראל אמרו לה' שאם ח"ו הם גורמים לקב"ה שיסתלק מהם, שזה יהיה כמו צבי שבורח ומחזיר את פניו לאחוריו (שמסתכל למקום שהוא בורח ממנו).

המוח נמצא במקום שהראש נמצא

דהיינו עד"מ [על דרך משל] כמו שבאדם בעצם ראשו הנה מונח בתוכו מוח ושכלו ובינתו וכשמחזיר עצם ראשו לאחוריו הנה גם המוח אשר בתוכו ורוח שכלו ובינתו נמשכין אחריו כך כביכול המשיך הקב"ה והלביש רצונו וחכמתו במקום אחוריו שהם בחינת חיצוניות דהיינו בענינים גשמיים

[כא] ח"ב יד, א.

המשמעות הפשוטה של דברי הזהר היא שה' ימשיך להסתכל 'ולהתעניין' במה שקורה עִם עם ישראל גם לאחר שהוא 'מסתלק' ח"ו מהם. אך יותר מזה הבקשה היא שה' יכניס את עצמו לתוך המציאות הגשמית שמעלימה את האור שלו. כמו שהמוח וכלי המחשבה מונחים בתוך הראש, ואם אני יזיז את הראש לצד ימין גם המוח והשכל יהיו בצד ימין, ככה גם ה' הלביש את החכמה שלו ואת הרצונות שלו בתוך דברים גשמיים (שנקראים 'אחוריים', כי הם מסתירים על פני ה' המאירים).

ה' הלביש את הפנימיות שלו בגשמיות

> **כמו בבהמות בסדר קדשים. ובמעות בסדר נזיקין. דפנימית רצונו וחכמתו ית' מלובשים בהם וגם מדותיו ית' הם נמשכים אחריהם מאליהם וממילא כמ"ש השיב אחור ימינו וגו'. ובחכמה אתברירו פי' כי אין לשון בירור נופל אלא בדבר שמתערב כגון מין במינו ואינו ניכר. כך עד"מ סרסור המחליף פרה בחמור לגבי השונה משנה והלכה זו. וכן קצב המתעסק בנתוח אברי הבהמה לנתחים ובבני מעים וכו' הוא קצב. אך המתעסק לידע כל פרטי הלכות התלויין באברי הבהמה להבדיל בין טרפה לכשרה וכן במחליף פרה לידע ולהבדיל ולברר בין חייב לזכאי וכן בסדר טהרות בין טמא לטהור כו'. וכן בכל ש"ס משנה וגמרא וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים מתגלה ומתברר רצון העליון וחכמתו ית' ועל ידי זה מתברר ונפרד הרע מהטוב דהיינו הפסול מהכשר וחייב מזכאי**

העניינים הגשמיים הם גשמיות לגמרי. כמו שאדם ינתח בהמה לחתיכות, הוא מתעסק בגשמיות לגמרי – דבר שהוא חיצוני כלפי רצון ה'. אך אם הוא ילמד את ההלכות שקשורות לבהמה אז הוא מגלה את הרצון של ה' לגבי הבהמה. ככה ה' הטמין את הרצון שלו ואת המחשבה שלו בתוך המציאות הגשמית, ולכן צריך לברר את המציאות ולגלות בה את דין התורה. כי המציאות 'מעורבבת' עם הרצון של ה', הפנימיות עם החיצוניות (הפַּנים עם האחוריים), וצריך לברר ולגלות את הפנימיות.

על זה נאמר "כולם בחכמה אתברירו" דהיינו שע"י חכמת התורה (דהיינו רצון ה' וחכמתו שבתורה[כב]) זוכים לברר ולגלות את רצון ופני ה' בגשמיות.

[כב] עיין באגרת הקודש, אגרת כ"ח.

אם אדם עושה לעצמו – גשמיות, עושה למצווה – הביפנוכו של ה'

וכן במצות מעשיות התלויין במדות כגון שומר אבידה שפטור ליתן פרוטה לעני. שעוסק במצוה פטור ממצוה. והיינו אם עוסק בה לצרכה לשטחה ולנערה ואין חילוק בין היא אבדת עשיר או עני. משא"כ [מה שאין כן] **אם שומר כסות שלו אפי' אינו עשיר כמו בעל אבדה הרי אין בו מצוה. וכן הענין בצדקה וגמילות חסדים מה שעושה חסד עם הבריות הרי זה מצוה. ואם עושה לצרכו אין בו מצוה.**

אך לא רק בלימוד ההלכות מתגלה פנימיות רצון ה', אלא גם בקיום המצוות. לדוגמא אם אדם לוקח מעשה גשמי ופשוט, כגון שהוא מטפל ברכב שלו ודואג לשים שמן במנוע: אם זה לצורך עצמו, אז זה מעשה שהוא 'אחוריים' כלפי ה' ואין בו גילוי של ה', אלא להיפך; אבל אם הוא עושה זאת לצורך מצוות גמילות חסדים, אז מתגלה בזה הפנימיות של ה', דהיינו הרצון הכי פנימי של ה'!

וא"כ [ואם כן] **כשעושה מצוה בדבר גשמי הרי הוא ענין ההתהפכות חשוכא לנהורא שאור ה' הוא גילוי רצונו ית' ואור במקום החשך הגשמי דוקא:**

לכן ההלכות והקיום שלהם בעולם, מגלה שהמציאות לא מעלימה על אור ה', אלא להיפך מגלה אותו. זה העניין של 'אתהפכא חשוכא לנהורא' – שהחושך והגשמיות המסתירה על גילוי ה' נהפכת להיות גילוי אור ה' בעולם.

ממילא מובן למה לעת"ל לא יתבטלו הלכות. מכיוון שהלכה, הטבע שלה הוא לגלות את אור ה'[כג] דבר שמתקיים לעת"ל.

ה. את הקיר שחוסם, צריך לשבור

וזהו הנה זה עומד אחר כתלנו. פירוש בחי' חכמתו ורצונו ית' הוא בחי' התגלות בבחי' זה בעניני התורה אלא שעומד אחר כתלנו שאין אור ה' שורה ומתגלה בו מפני שעונותיכם מבדילין ועומד לנגדו בכותל. והעצה היעוצה לזה משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים. כי חלון הוא חלל שנעשה בכותל. וכן ענין החרכים אלא שחרכים הם סדקים קטנים וחלון הוא חלל גדול יותר. כך ע"ד [על דרך] **משל הנה ארז"ל פתחי לי כחודה של מחט כו'. דהיינו שישבור לבו לב האבן**

[כג] ההבדל בין הלכה ופורים לשאר המועדים ועבודת ה', הוא שבהלכות ובפורים מהות העניין זה המציאות הגשמיות דייקא, דווקא כאן לגלות את ה'. לעומת זאת בשאר המועדים העניין הוא 'להסתלק' מהמציאות אל ה'. **טבע כזה לא מתאים לעת"ל שבו הגילוי של ה' בעצמו יהיה בתחתונים דווקא, ומי שיתעלה מעלה, יעלים (כביכול) על ה'.**

> **להיות לו רוח נשברה לב נשבר כי כל המסכים והכותל והמחיצה המפסקת בינו לאביו שבשמים הוא בחי' גסי הרוח אשר על כן מחשב עצמו ליש. וחפצי עצמו יקרים בעיניו מחפצי שמים:**

על רצון ה' וחכמתו שנמצאים במציאות הגשמית כתוב "הנה **זה** עומד אחר כותלנו" דהיינו שהגילוי של ה' בצורה נוכחת ('זה') נמצא מאחורי הקיר. כי התורה וההלכות מגלות את נוכחות מציאות ה' ממש. אבל למה זה לא נוכח בכל זאת? כי יש כביכול קיר סביבנו, שמונע מאיתנו **להרגיש** את מה **שרואים** בלימוד ההלכה. הקיר הוא העוונות שעשינו, שלקחו לנו את היכולת להרגיש בכלל את נוכחות ה'. (כמו אדם מצונן שלא מרגיש טעם באוכל, כי יש לו 'חומה' סביב חוש הטעם והריח. אך אם הוא יסיר את החומה הוא ירגיש את הטעם שבאוכל, כי יש טעם באוכל) ככה גם אנחנו נדרשים להסיר את ה'חומה' שעשינו עם העוונות שלנו, וזה על ידי כך שנעשה חור בחומה כהמשך הפסוק "משגיח מן החלונות (חורים גדולים בחומה) מציץ מן החרכים (חורים קטנים)".

החור נעשה על ידי כך ששוברים את ההבנה שהעוונות שמו לנו בראש. ההבנה של העוונות היא 'גסות הרוח' – שאני מציאות בפני עצמי גם בלי ה'. לכן אני מחשיב את עצמי יותר מה', ואם אני רוצה לעשות עבירות אז אני יעשה, כי אני יותר חשוב מה'. לכן צריך להיות עם לב נשבר ולהבין שהמציאות הזאת מרחיקה אותנו מה', **ומהגילוי שה' נוכח בתוך המציאות שלנו.**

שני הכניסות של אסתר – מדרגת המועדים והעליה, ומדרגת פורים והירידה

> **ועם כל הנ"ל יובן ויבואר היטב ענין אסתר שמתחלה בראותו את המלכה עומדת בחצר היה בחי' זאת עולה מן המדבר הנ"ל. כי גם בחי' חצר הפנימית למדבר יחשב נגד בית המלך ממש לפי שאין המלך דר בקביעות בחצר כמו בבית אזי מתגלה הארת והמשכת אור ה'. ואז ותקרב אסתר שמתעלה ומתקרבת אל המלך בתשוקה לדודה. אבל כל העליות והתקרבות אינו אלא ותגע בראש השרביט.**

עכשיו מובן ההבדל בין הכניסה הראשונה של אסתר למלך ובין הכניסה השנייה. בכניסה הראשונה היא רק נגעה בראש השרביט כי אסתר הייתה במצב של העלם והסתר אור ה', והתקרבה לה' באופן של 'התעלות' (כמו במועדים שהם 'מעלים' את המציאות). אבל כל מציאות של עלייה כלפי ה' היא לא ה' בעצמו אלא רק בערך של האדם, ולכן זה רק 'ותגע בראש השרביט' – לא אצל ה' בעצמו.

> **אבל אחרי כן כתיב ותוסף אסתר וגו' דהיינו בהיותה אתו בבית ותבך ותתחנן לו להעביר את רעת המן האגגי אשר**

> **חשב על היהודים. שהבכיה היא לעורר רחמים רבים על נצוץ אלהות אשר נתלבש בלבושים גסי הרוח מבחי' המן אשר הוא חשב על היהודים.**

אבל אחרי שהמלך מושיט לאסתר את ראש השרביט היא בוכה למלך בביתו. היינו לאחר ההתעלות (הכניסה לבית המלך) הגיעה המרירות והבכייה על הניצוץ האלוקי שבנשמה, שההתעסקות בהעלם עם הדברים הגשמיים (רעת המן האגגי) מסתירים עליו.

ה' מושיט את כל השרביט!

> **כי ממנו באים ליהודים מחשבות כאלו. ואז יתהפכו חשוכא לנהורא. ולכן ויושט המלך לאסתר את כל השרביט הזהב שיאיר אור ה' בגילוי למטה דוקא. ואז ותקם אסתר פי' שקמה על עמדה ועל מצבה שלא תצטרך עוד לבחי' עולה מן המדבר. וזהו ותעמוד לפני המלך שתהא במדרגה גדולה לפניו כמ"ש אשת חיל עטרת בעלה** (וע' מענין ויושט המלך כו' במ"ש פ' ראה ע"פ כי תשמע בקול כו'. ובמק"מ ח"א פ' ויחי (רכ"ח ע"ב). גם שם בד"ה כי תשמע הנ"ל נת' ענין חצר הפנימית וענין בית. וע' עוד מענין בית לעיל פ' בראשית בד"ה השמים כסאי כו' אי זה בית כו' וע' עוד לעיל פ' וישב בהפטרה דחנוכה ע"פ תשמור את חצרי בע"א):

והנה על ידי המרירות והבכייה 'נופצה' החומה של גסות הרוח – של המן שגורם ליהודים לחשוב שהם דבר נפרד מה' ח"ו, ומזה מגיע ההסתר שלא רואים את נוכחות ה' במציאות הגשמית.

מכיוון ש'נופצה' חומת הגסות ניתן לגלות את נוכחות ה' בעולם בגילוי ('זה' ולא 'ההוא') . לכן המלך נתן לאסתר את כל שרביט הזהב – שדוקא היא תגלה את ה' בעצמו – גילוי של ה' במציאות התחתונה דווקא.

ואז 'ותקם אסתר' מההסתר למצב רגיל שאין בו יותר נפילות אלא עמידה. 'ותעמוד לפני המלך' – לפני ההשפעה הרגילה אלא אשת חיל עטרת בעלה (בה השרביט אצל האישה – המציאות התחתונה – והיא מגלה את ה').

"ויושט המלך לאסתר"

(תורה אור מגילת אסתר)

שאלות פתיחה

ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב ותקם אסתר ותעמוד לפני המלך וגו' להבין ענין השינויים שבין פרשה זו[כד] לפרשה שלמעלה[כה] דשם נאמר ויושט המלך את שרביט הזהב אשר בידו. וגם שם נאמר ותגע בראש השרביט. וכאן משמע שנתן לה כל השרביט.

וגם להבין ענין זה בכל זמן מהו.

ו. אסתר מלשון הסתר פנים

הנה כנס"י [כנסת ישראל] נקראת בשם אסתר על שם ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. כי פני ה' שהוא גילוי שכינתו כמ"ש [כמו שכתוב] יאר ה' פניו אליך הוא עכשיו בזמן הגלות מסותרת בבחי' ביום ההוא (כי יום ההוא מורה על יום שאינו נראה ונגלה משא"כ יום הזה).

הסתר פנים אצל כל אדם

ודרך פרט בכל נפש מישראל הנה כאשר בחי' נצוץ נפשו האלהית הוא מכוסה ומלובש בלבושי מחשבה דבור מעשה הגשמיים ואין אור ה' שורה ומתגלה בו להיות נתפס ונקבע במוחו ולבו האהבה לה' לדבקה בו בהתגלות הלב

כי אם בבחי' מקיף עליו מלמעלה נקרא בחינת אהבה זו בשם אסתר. שהיא מסותרת בבחי' ביום ההוא שאינה בהתגלות. והיא בחי' נקודה בהיכלא בפנימיות נקודת לבו ודאי מסותרת היא האהבה בכל נפש מישראל ואין לך אדם שאין לו בחי' פנימיות זו אלא שלהוציא מההעלם אל הגילוי אינה שוה בכל אדם.

ביום הזה — גילוי, ביום ההוא — הסתר

ולכן לימות המשיח שאז יזדכך האדם אזי יהיה בבחי' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר וגו'. ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וגו'. פי' שיאיר אור ה' בהתגלות עד שיהא נתפס ונקבע אפי' במוחו ושכל אנושי

[כד] אסתר ח,ד.

[כה] שם ה, ב.

וראו כל בשר בראיה גשמית חושיית כי אלהינו הוא בחי׳ זה אשר לזה קוינו לו ולא בבחי׳ ההוא:

ז. כל המועדים יהיו בטלים חוץ מפורים

והנה ארז״ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל המועדים יהיו בטלים לע״ל [לעתיד לבוא] חוץ מפורים שנאמר וימי הפורים וגו׳ וזכרם לא יסוף מזרעם. וגם ארז״ל הלכות אינן בטלים לעתיד לבא.

במועדים יש עליית מדרגה בגלל גילוי אור ה׳

והענין הוא כי הנה ענין שבתות וימים טובים הוא שבהם הוא בחי׳ עליית העולמות והנצוצות שכל נצוץ נשמת ישראל מתעלה במדרגה מפני אור ה׳ המתגלה בעתים ההם ונתוסף בהם אורה ושמחה וחדות ה׳ להלהיט הנשמות לדבקה בו ית׳ ביתר שאת

ובפרטות בפסח מתגלה אור האהבה חסד עליון בפנימיות הנשמות.

העלייה לה׳ – דוחה את הסטרא אחרא והגשמיות

וע״י זה מתעלים כל נצוצי נשמות ישראל לעורר את האהבה רבה לה׳ ולדחות כל המונעים המבטלים דהיינו הדברים שהם הפך ונגד אהבת ה׳ שהם תאוות גשמיים לאכפייא לסט״א [לסטרא אחרא].

וכמ״ש למכה מצרים בבכוריהם כל״ח [כי לעולם חסדו]. פי׳ שבכדי שיאיר לעולם אור החסד עליון הכה בכורי מצרים שהם הם ההפכים מזה.

עשן גשמי לפי ריבוי הלחלוחית – אש האהבה לפי הגשמיות

כמ״ש מי זאת עולה מן המדבר כתמרת עשן מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל. פי׳ כנס״י נק׳ זאת היא עולה מן המדבר שהם דברים הגשמיים אשר לא לה׳ המה שהם דומים למקום מדבר ושממה וגם מדבר מלשון דבור דהיינו דברים בטלים והיא עולה מהם בשבתות ומועדים ואז הוא כתמרות עשן כי כמו שעשן גשמי התהוותו הוא מחמת שהאש שורף דבר שהוא הפך טבעו דהיינו לחלוחית שיש בעצים או בפתילה שנאחז בהם האש שהרי רבוי העשן הוא לפי רבוי הלחלוחית שיש בדבר ההוא. כך כביכול כשאור ה׳ מתגלה בשבתות ויו״ט [וימים טובים] שורף ומכלה דבר ההפוך הגלוי לאכפייא לסט״א.

ענן הקטורת הוא העשן של הצדיקים

וגם היא מקוטרת קיטור נקרא עשן דק כמו עשן הַמַּגְמָר והקטורת ולרוב דקותו לא נקרא בתורה בשם עשן כי אם בשם ענן כמ״ש וכסה ענן הקטורת. והיינו מפני שאינו שורף ומכלה דבר ההפוך ממש לפי שאין בדבר הנאחז בהם האור מדבר ההפך כ״א [כי אם] מעט מזעיר ואעפ״כ [ואף על פי כן] צריכה להיות בבחי׳ זו בבחי׳ מקוטרת לשרוף ולכלות כל אחד לפי מדרגתו ולפי מעלת נשמתו בעילוי אחר עילוי

מרירות שמובילה לשמחה

ואח״כ [ואחר כך] יהיה בבחי׳ מור הוא האמור במגילה בהגיע תור נערה ונערה לבא אל המלך שכל נצוץ ישראל הם בבחי׳ נוקבא לגבי הקב״ה לעלות ולראות באור ה׳ כל אחד לפי מדרגתו ששה חדשים בשמן המור שמן הוא בחינת חכמה להיות בבחי׳ מור בבחי׳ מרירות שמאחר שעולה מן המדבר ומפרד ומפריד הרע להיות כלה ונשרף בעשן וקיטור אזי ישכיל היטב ענין המרירות מן ההפך איך ומה הוא ואח״כ יבא לבחי׳ לבונה היא בחי׳ השמחה בחדות ה׳ ישמח ישראל בעושיו:

בשמים – שמחה בכל הגוונים!

וזהו ענין ששה חדשים בבשמים כי כמו שהריח נקלט ונכנס לתוך גופו ומענג בדשן נפשו הגם שהוא דבר שאין בו ממש ואין נראה ונתגלה לעין רק נקלט הריח לתוך גופו. כך ענין השמחה בה׳ הוא מעלמא דאתכסייא רק שמשמחת את הלב ומלהיטו להתלהט ולהתלהב באור ה׳ מכל אבקת רוכל הם כל מיני התלהבות אשר בכל נפש מישראל כל חד לפש״ד [לפום שעורא דיליה]. והוא ענין בתמרוקי הנשים שבכל אלו הנערה באה אל המלך:

ח. שרביט הזהב – המשכת חיות העולמות מאור אין סוף

והנה כל מיני עליות והתקרבות כנס״י להקב״ה בשבת ויו״ט וכל מה שמתעלות בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות נק׳ בשם נגיעה בראש השרביט כי שרביט הזהב הוא המשכת אור א״ס [אין סוף] ב״ה [ברוך הוא] והוא הוא חיות כל העולמות עליונים ותחתונים כמ״ש את שרביט הזהב וחיה ואינה יכולה לעלות ולראות ולקבל חיותה מכל השרביט. רק השרביט נשאר בידו ורק הארה מגיע אליה בראש השרביט

קצה עליון וקצה תחתון בשרביט

והארה זו היא בחי׳ אהבה עזה כרשפי אש ושלהבת העולה למעלה זהב העליון זהב התנופה וקצהו התחתון הוא כשאהבה עזה זו בוערה ומתלהבת מהתבוננותו בגדולת א״ס ב״ה ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין

קצה עליון – התבוננות בה׳ בעצמו

וקצהו העליון הוא כשמתלהבת ומתלהטת מהתבוננותו במהותו ועצמותו ית׳ ולית מחשבה תפיסא ביה כלל ולא שייך ביה לשון גדולה ממכ״ע [ממלא כל עלמין] וסוכ״ע [וסובב כל עלמין] רק על הארה והמשכת החיות ממנו ית׳ שייך לומר ממלא וסובב אבל לגדולתו דוקא אין חקר. פי׳ דלא שייך כלל לחקור ולהתבונן בגדולתו איך הוא גדול מאד ומהולל אלא בשם הוי׳ ב״ה המורה על המשכת החיות לעולמות.

אצל ה׳ העולמות לא תופסים מקום

אבל קמיה ממש כלא ממש חשיבו וכאלו אין שם עולמות כלל כמ״ש אני ה׳ לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא ואתה הוא אחר שנברא העולם הכל בשוה ולא שייך לפניו ית׳ בחי׳ עלמין לא בבחי׳ ממלא ולא בבחי׳ סובב כי אינו בגדר עלמין כלל.

גדלות ה׳ רק כלפי העולמות

וכדכתיב גדול ה׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו הר קדשו. וארז״ל אימתי נק׳ גדול כשהוא בעיר אלקינו וכו׳. כי לפניו ית׳ לא שייך לשון גדולה מאחר שכל עולמות עליונים ותחתונים כולא כלא חשיב קמיה אלא מדת גדולתו הוא ענותנותו שמתלבש בבחי׳ גדולה כדי להיות מלכותו מלכות כל עולמים. וכמ״ש וישב ה׳ מלך לעולם.

וזהו ואתה קדוש יושב תהלות ישראל. פי׳ שלהיותך תהלות ישראל הוא בחי׳ ישיבה שהוא השפלה וענוה אצלך שבאמת אתה קדוש ומובדל מגדר זה.

לעתיד לבוא יהיה גילוי עצמותו יתברך בתחתונים

אבל לעתיד יתגלה אור ה׳ בגילוי רב ועצום דהיינו המשכת אלקותו ית׳ ועצמותו ומהותו מבחי׳ אני ה׳ לא שניתי היה הוה ויהיה ברגע אחד וראו כל בשר בעיני השכל גשמי כי אלהינו יהיה בבחינת זה כנ״ל. והתגלות

זה יהיה בתחתונים דוקא למטה. וכמו שארז"ל ע"פ [על פסוק] כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. שמלאכי השרת ישאלו זאת לצדיקים ובמקום שהיו מלאכי השרת אומרים איה מקום כבודו יאמרו מלא כל הארץ כבודו. וזהו אשת חיל עטרת בעלה שאור ה' המתגלה בה עכשיו נקרא בעלה. אבל לעתיד יהיה במדרגה גבוה יותר. לכן כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. פי' שלא יהיה שייך לה בחי' קימה ועלייה כי יהיה אור ה' בגילוי רב למטה דוקא.

להפוך את החושך לאור

והיינו משום שאתהפכא חשוכא לנהורא ולא לאכפייא לסט"א בלבד לבטלם ולהכניעם כמו בשאר גלות דכתיב למכה מצרים בבכוריהם וגו'. ויהרג מלכים אדירים וגו'. רק כי גם אז אהפך אל עמים שפה ברורה וגו' והלכו עמים רבים וגו'.

בפורים מתגלה שה' נמצא בתחתונים

והנה מעין זה היה הנס של פורים שנתהפך לב אחשורוש לטוב. אותו הפה עצמו שאמר והעם לעשות בו כטוב בעיניך הוא עצמו אמר ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם. שהוא ענין אתהפכא חשוכא לנהורא ונגלה כבוד ה' למטה במקום החשך דוקא:

ט. הלכות לא בטלות לעתיד לבוא

ולכן אמרו רז"ל שגם הלכות אינן בטלות.

וביאור הענין כי הנה ארז"ל על פסוק ברח דודי ודמה לך לצבי וגו' מה צבי מחזיר ראשו לאחוריו.

המוח נמצא במקום שהראש נמצא

דהיינו עד"מ [על דרך משל] כמו שבאדם בעצם ראשו הנה מונח בתוכו מוח ושכלו ובינתו וכשמחזיר עצם ראשו לאחוריו הנה גם המוח אשר בתוכו ורוח שכלו ובינתו נמשכין אחריו כך כביכול המשיך הקב"ה והלביש רצונו וחכמתו במקום אחוריו שהם בחינת חיצוניות דהיינו בענינים גשמיים

ה' הלביש את הפנימיות שלו בגשמיות

כמו בבהמות בסדר קדשים. ובמעות בסדר נזיקין. דפנימית רצונו וחכמתו ית' מלובשים בהם וגם מדותיו ית' הם נמשכים אחריהם מאליהם וממילא כמ"ש השיב אחור ימינו וגו'. ובחכמה אתברירו פי' כי אין לשון בירור נופל אלא בדבר שמתערב כגון מין במינו ואינו ניכר. כך עד"מ סרסור המחליף פרה בחמור לגבי השונה משנה והלכה זו. וכן קצב המתעסק בנתוח אברי הבהמה לנתחים ובבני מעים וכו' הוא קצב. אך המתעסק לידע כל פרטי הלכות התלויין באברי הבהמה להבדיל בין טרפה לכשרה וכן במחליף פרה לידע ולהבדיל ולברר בין חייב לזכאי וכן בסדר טהרות בין טמא לטהור כו'. וכן בכל ש"ס משנה וגמרא וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים מתגלה ומתברר רצון העליון וחכמתו ית' ועל ידי זה מתברר ונפרד הרע מהטוב דהיינו הפסול מהכשר וחייב מזכאי

אם אדם עושה לעצמו – גשמיות, עושה למצווה – הביפנוכו של ה'

וכן במצות מעשיות התלויין במדות כגון שומר אבידה שפטור ליתן פרוטה לעני. שעוסק במצוה פטור ממצוה. והיינו אם עוסק בה לצרכה לשטחה ולנערה ואין חילוק בין היא אבדת עשיר או עני. משא"כ [מה שאין כן] אם שומר כסות שלו אפי' אינו עשיר כמו בעל אבדה הרי אין בו מצוה. וכן הענין בצדקה וגמילות חסדים מה שעושה חסד עם הבריות הרי זה מצוה. ואם עושה לצרכו אין בו מצוה.

וא"כ [ואם כן] כשעושה מצוה בדבר גשמי הרי הוא ענין ההתהפכות חשוכא לנהורא שאור ה' הוא גילוי רצונו ית' ואור במקום החשך הגשמי דוקא:

ו. את הקיר שחוסם, צריך לשבור

וזהו הנה זה עומד אחר כתלנו. פירוש בחי' חכמתו ורצונו ית' הוא בחי' התגלות בבחי' זה בעניני התורה אלא שעומד אחר כתלנו שאין אור ה' שורה ומתגלה בו מפני שעונותיכם מבדילין ועומד לנגדו בכותל. והעצה היעוצה לזה משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים. כי חלון הוא חלל שנעשה בכותל. וכן ענין החרכים אלא שחרכים הם סדקים קטנים וחלון הוא חלל גדול יותר. כך ע"ד [על דרך] משל הנה ארז"ל פתחי לי כחודה של

מחט כו׳. דהיינו שישבור לבו לב האבן להיות לו רוח נשברה לב נשבר כי כל המסכים והכותל והמחיצה המפסקת בינו לאביו שבשמים הוא בחי׳ גסי הרוח אשר על כן מחשב עצמו ליש. וחפצי עצמו יקרים בעיניו מחפצי שמים:

שני הכניסות של אסתר – מדרגת המועדים והעליה, ומדרגת פורים והירידה

ועם כל הנ״ל יובן ויבואר היטב ענין אסתר שמתחלה בראותו את המלכה עומדת בחצר היה בחי׳ זאת עולה מן המדבר הנ״ל. כי גם בחי׳ חצר הפנימית למדבר יחשב נגד בית המלך ממש לפי שאין המלך דר בקביעות בחצר כמו בבית אזי מתגלה הארת והמשכת אור ה׳. ואז ותקרב אסתר שמתעלה ומתקרבת אל המלך בתשוקה לדודה. אבל כל העליות והתקרבות אינו אלא ותגע בראש השרביט.

אבל אחרי כן כתיב ותוסף אסתר וגו׳ דהיינו בהיותה אתו בבית ותבך ותתחנן לו להעביר את רעת המן האגגי אשר חשב על היהודים. שהבכיה היא לעורר רחמים רבים על נצוץ אלהות אשר נתלבש בלבושים גסי הרוח מבחי׳ המן אשר הוא חשב על היהודים.

ה׳ מושיט את כל השרביט!

כי ממנו באים ליהודים מחשבות כאלו. ואז יתהפכו חשוכא לנהורא. ולכן ויושט המלך לאסתר את כל השרביט הזהב שיאיר אור ה׳ בגילוי למטה דוקא. ואז ותקם אסתר פי׳ שקמה על עמדה ועל מצבה שלא תצטרך עוד לבחי׳ עולה מן המדבר. וזהו ותעמוד לפני המלך שתהא במדרגה גדולה לפניו כמ״ש אשת חיל עטרת בעלה (וע׳ מענין ויושט המלך כו׳ במ״ש פ׳ ראה ע״פ כי תשמע בקול כו׳. ובמק״מ ח״א פ׳ ויחי (רכ״ח ע״ב). גם שם בד״ה כי תשמע הנ״ל נת׳ ענין חצר הפנימית וענין בית. וע׳ עוד מענין בית לעיל פ׳ בראשית בד״ה השמים כסאי כו׳ אי זה בית כו׳ וע׳ עוד לעיל פ׳ וישב בהפטרה דחנוכה ע״פ תשמור את חצרי בע״א):



נקודה למחשבה

- במאמר שלנו, מצד אחד רואים שהמציאות הגשמית (האישה) היא העיקר, ולעתיד לבוא נגלה שאשת חיל עטרת בעלה; ומצד שני רואים שהמדרגה של הגשמיות לעתיד לבוא תלויה בהתעלות שלנו, זאת שמכופפת את הגשמיות.

אם כן גם האשת חיל עטרת בעלה צריכה את האיש. אז מי באמת העיקר? התשובה היא שזה באמת כמו איש ואישה, דהיינו שהעיקר הוא שהם יהיו ביחד. אמנם בזמן הזה השרביט אצל האיש – האור האלוקי – ולעתיד לבוא השרביט תהיה אצל האישה – המציאות הגשמית, אל העיקר שהם יהיו ביחד.

החוברת מוקדשת
לעילוי נשמת:

החייל הקדוש שובאל בן שלומית הי"ד

שנהרג על קידוש ה'

הרב עקיבא יוסף בן מרדכי

הרב יהושע דב בן ר' משה

נפטר ח' סיון תשפ"ד

לרפואת:

הרב יצחק פוויש בן בריינא מלכא שליט"א

הרב בנימין דב בן רחל סימא שליט"א

הרב מנחם בן ציון בן גוטע פערל שליט"א

הרב שניאור זלמן מרדכי בן שיינא נעטל שליט"א

הרב חיים שלום בן מרים שליט"א

ידידיה יעקב בן טלי אטל

הלל בן אילנית

חוברת זו מחולקת ללומדי המאמר השבועי.

רוצים חוברות בישיבה ואין לכם?

אפשר להתקשר למספר המופיע מטה או לשלוח מייל.

תרומות יתקבלו בברכה

לתרומות והקדשות חייגו 058-630-1888

●●●

לקבלת החוברת במייל

או להצטרפות לדיונים על המאמר השבועי

בקבוצת המייל שלנו:

mamar.shvuei@gmail.com

לתרומות בביט/פייבוקס:

054.779.3987

יש לציין 'עבור המאמר השבועי'



הַמַּאֲמָר הַשָּׁבוּעִי

מיזם "הַמַּאֲמָר הַשָּׁבוּעִי" בא לתת לכל אחד ואחד את האפשרות ללמוד חסידות בהעמקה ובהבנה, תוך דגש על חיבור התורות העמוקות לחיי היומיום שלנו.

במסגרת זו לומדים מידי שבוע מאמרי חסידות יסודיים בהבנה, בעמקות ובבהירות.

ליהודי אין גבולות! ולכן כל המציאות המוגבלת, לא מתאימה לו בכלל.

בפורים – **ש'מעכשיו כל ההתחלות מפורים'** כלשון ר' נחמן מברסלב – מתגלה איך שה' בוחר בעולמות התחתונים דווקא, ואיך אפילו כל יהודי יכול לגלות את ה' אצלו במציאות. לגמרי.

להגיע מוכנים לשלושה ימי פורים...

בס"ד

הבעל שם טוב רצה שגם נאכל ביחד!

•••

– החסידות יוצאת מהחוברת –

התוועדות חברים של לומדי המאמר השבועי (אבל כולם מוזמנים!)

אוכל • שתייה • לחיים • ומעל הכל מתוועדים!

יום שלישי | ג' ניסן | אולם בית כנסת משכן שמעון בן ציון 11 ירושלים

– הביאו חברים –

כי חסידות לא רק לומדים, חסידות מתוועדים!

•••

להשתתפות בהתוועדות המיוחדת חייבו 058-630-1888